

4 «Урядовий кур'єр» зібрав думки експертів щодо майбутнього бюджетного процесу

5 У Смілі на Черкащині започаткували проєкт, який допомагає глибше вивчати рідну мову та історію краю

6 Постанова КМУ «Про затвердження Порядку подання інформації розпорядниками, одержувачами бюджетних коштів, іншими клієнтами Державної казначейської служби Міністерству фінансів для цілей управління ліквідністю єдиного казначейського рахунка та валютних рахунків Державної казначейської служби»

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

П'ЯТНИЦЯ, 2 ВЕРЕСНЯ 2022 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№190 (7311)

ЦИТАТА ДНЯ

ОЛЕКСІЙ ДАНІЛОВ:

«У нас є кордони, і якщо когось не влаштовують ті закони і правила, які діють на території нашої країни, ми нікого не тримаємо».

Секретар РНБО про те, що після звільнення окупованих територій їхнім жителям треба буде порозумітися з рештою українців

Данія надасть новий пакет допомоги

ПАРТНЕРСТВО. Підтримку України, розвиток державно-приватного партнерства та відновлення нашої держави обговорили Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль та міністр закордонних справ Королівства Данія Єппе Кофод під час зустрічі в Києві. Про це повідомляє департамент комунікацій Секретаріату КМУ.

Денис Шмигаль подякував Єппе Кофоду за черговий візит і підкреслив, що відвідання Києва у перші місяці повномасштабної війни стало дуже важливим сигналом підтримки від Данії.

«Данія і надалі залишається нашим надійним партнером. Ми високо цінуємо всебічну підтримку зокрема у постачанні військових технологій та зброї, наданні гуманітарної допомоги, створенні відповідних місць для лікування поранених людей в Україні», — зазначив Прем'єр-міністр.

Міністр закордонних справ Данії подякував Україні й українцям за те, що вони борються за свою свободу і за свободу всіх у Європі. Єппе Кофод підкреслив, що Данія підтримуватиме Україну й надалі у військовій галузі й відновленні. Уже готують новий пакет допомоги.

ЦИФРА ДНЯ

27 000 дітей

(із 557 000 депортованих до РФ) ідентифікували українські профільні відомства та правоохоронні органи. 53 уже вдалося повернути

Євросоюз опускає перед росіянами залізну завісу

ГЕОПОЛІТИКА. Країни-члени ЄС вирішили повністю призупинити чинність угоди про лібералізацію візового режиму з росією, що значно ускладнить громадянам країни-агресора доступ до європейських курортів і шопінгу

«Народний оберіг» наближає перемогу

ДО НАШИХ ДЖЕРЕЛ. На Рівненщині представили колекцію унікальних ляльок-мотанок

Інна ОМЕЛЯНЧУК,
«Урядовий кур'єр»

Досвідчена Галина Ковальчук, начальниця відділу управління культури та туризму Рівненської ОВА, давно виношувала ідею зібрати разом ляльок-мотанок з різних куточків області.

Але, зізнається, навіть не сподівалася, що рукотворна маленька лялечка стане символом для об'єднання всіх 64 територіальних громад краю. Та що краю, всієї України!

У День Державного прапора на майдані Незалежності, в самісінькому центрі Рівного, 180 ля-

льок-мотанок сформували колоритну мапу області. Окремо представили ще 20 ляльок, які приїхали до нас із восьми областей: Дніпропетровської, Запорізької, Чернігівської, Одеської, Харківської, Київської, Черкаської, Львівської. Виходить, у народний оберіг українці вкла-

ли єдність та потужну переможну енергетику, а це для нас надважливо. Ось вам і відповідь на відоме питання Черчилля: заради чого ми воюємо? І чи потрібно вкладати гроші в культуру в буремні часи війни.

А вкладення тут мінімальні. А ефект, як бачимо, колосаль-

ний: і для наших душ, і для незламного духу. Бо велике лялькове королівство, наче магнітом, притягувало перехожих і в День прапора, і в День Незалежності — люди навіть між тривогами поспішали побачити рукотворне диво «Народний оберіг».

3

КУРСИ ВАЛЮТ/БАНКІВСЬКІ МЕТАЛИ

встановлені Національним банком України на 2 вересня 2022 року

USD 36.5686

за 1 долар США

EUR 36.5832

за 1 євро

RUB 6.0508

за 10 рублів

AU 62236.47

AG 648.84

за 1 трійську унцію

PT 30777.6

PD 75312.3

4 820 103 080 046

НОВИНИ ТА КОМЕНТАРІ

«Українськими дітьми можна лише пишатися»

ДЕНЬ ЗНАНЬ. Президент України заявив, що попри все навчальний рік починається, навчання триває, пізнання своєї Батьківщини не переривається

Оксана МАЛОЛЕТКОВА,
«Урядовий кур'єр»

Нинішній навчальний рік починається для всіх по-різному. Хтось далеко від дому в інших регіонах України або в інших країнах, хтось дистанційно, хтось у рідній школі чи університеті, проте не у спокої. Однак важливо, що навчальний рік починається, навчання триває, а знання про Україну не переривається. На цьому у зверненні з нагоди Дня знань наголосив Президент Володимир Зеленський.

Він констатував, що 24 лютого всі українці об'єдналися в захисті найріднішого, і свідомими пока-зали себе й українські діти.

«В українських дітей не було літа, а час минув, ніби із зими — в зиму. Замість дитячих майданчиків їм доводилося бути в підвалах. Замість гри у футбол на вулиці доводилося залишатись із дорослими й чути забагато трагічних новин. Але діти були сміливими. Наші діти підтримували нас, підтримували державу. Дуже швидко подорослішали. Не злякались, а допомагали. Допомогали в бомбосховищах. Дбали про батьків, які були поранені. Носили воду і їжу військовим. Збирали гроші, щоб віддати волонтерам на армію. Українськими дітьми можна лише пишатися», — підкреслив глава держави.

В Ірпінській спеціалізованій ЗОШ художнього профілю Володимир Зеленський поспілкувався з першокласниками

Президент додав, що діти повертаються до навчання, продовжують здобувати освіту. Ідуть до можливості побачити, почути, пізнати Україну.

«Знання про неї, слова про неї, мрії про неї, які всі були про вас. Про ваше життя. Вільне, чисте, сміливе й розумне. Знання дає нам міцність. Це знання стало нашою зброєю. «Знати» і «захистити» завжди йдуть поряд. Знати понадтисячолітню історію нашої державності й захищати, коли хтось каже, ніби України не існує. Знати нашу географію — нашу прекрасну землю, наше чудове море — і захищати не просто територію, а неймовірні місця, у яких у різні часи творилася наша ідентичність.

Ми всі знаємо, що перемога буде. Ви всі знаєте, що перемога буде. У вас вкрали частину дитинства, частину юності. Але ви вільні. Завжди будете. Тож будьте гідними своєї волі й нашої України», — звернувся Президент до дітей.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль привітав учителів, учнів і студентів із новим навчальним роком, який розпочався, попри всі намагання ворога його зірвати.

«Дуже важливо, щоб діти поверталися до навчання, вивчали й досліджували всі грані науки й нашої рідної України. Освіта — ще одна наша зброя у війні. Знати правду — значить бути озброєним проти брехні й пропаганди. Освічена нація — непереможна нація. Нове покоління українців нестиме знання про ми-

нуле й сьогоднішня у майбутнє для розбудови й розвитку вільної європейської України», — зазначив він.

У перший день нового навчального року Президент Володимир Зеленський відвідав Ірпінську спеціалізовану загальноосвітню школу І—ІІІ ступенів художнього профілю №1 ім. А.С. Макаренка, яку було відбудовано після того, як її зруйнували російські варвари у березні цього року. Майже 50% будівлі цього закладу окупанти пошкодили. Зафіксовано приблизно 20 влучень боєприпасів різних видів у школу, але завдяки спільним зусиллям державних органів, територіальної громади та партнерів із ЮНІСЕФ заклад відновлено.

Президент оглянув підвальне приміщення шко-

фото з Офісу Президента

ли, облаштоване для укриття учнів під час повітряних тривог. Його забезпечено електроживленням, освітленням, системами водопроводу та каналізації, є доступ до інтернету, засоби надання медичної допомоги, контейнери для продуктів харчування, питна вода.

Володимир Зеленський акцентував, що влада працює над тим, щоб кожен український навчальний заклад, пошкоджений через війну, відновив роботу, а діти були в безпеці й ніщо не заважало їм здобувати знання.

Після відвідин школи глава держави написав у телеграмі: «Кожному велика вдячність: захисникам, завдяки яким дошкільнята, школярі та студенти мають змогу розпочати новий навчальний рік. Учителям, які навіть попри війну не залишали учнів і продовжували навчати. Батькам, які виховують покоління вільних і сміливих».

У День знань Президент Володимир Зеленський укотре нагадав про варварство й невігластво російських окупантів. На своїй сторінці в телеграмі він опублікував добірку фотографій українських навчальних закладів, які зруйнували російські окупанти.

Під фото глава держави написав: «росія знищила або пошкодила десятки університетів, сотні шкіл і дитячих садочків у всій Україні. Вони прагнули залишити нас

без нашого минулого, історії, культури, знань. Але в них нічого не вийшло. Ми й далі живемо. Розвиваємо й розвиваємося, пізнаємо нове, навчаємось і міцніємо. А найголовніше — будемо наше українське майбутнє. Вільне та незалежне».

За даними міністра освіти і науки Сергія Шкарлета, за час війни росії проти нашої держави в Україні повністю зруйновано майже 270 закладів освіти, пошкоджено понад 2100.

«З нового навчального року в країні працюватимуть 11 343 садочки, з яких 5208 — у очному форматі й 1067 — у змішаному. Навчальний процес розпочався у 12 906 школах, з них 3539 проводитимуть заняття офлайн, 3870 — у змішаному форматі», — цитує його слова Офіс Президента.

Очільник МОН констатує, що українські освітяни мужньо тримають стрій і роблять усе можливе, щоб діти здобували якісну освіту в безпечних умовах.

До слова, голова Київської обласної військової адміністрації Олексій Кулеба повідомив, що після повномасштабного вторгнення рф в Україну на Київщині постраждало 215 закладів освіти, 12 зруйновано повністю. Він поінформовав, що з 1 вересня в регіоні в очному та змішаному форматі працюватимуть 412 дитячих садків і 548 шкіл. 82% шкіл мають укриття.

Євросоюз опускає перед росіянами залізну завісу

Вікторія ВЛАСЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

Домовленість про те, що росіяни більше не зможуть користуватися привілеями під час оформлення шенгенських віз, виголосив верховний комісар з питань зовнішньої та оборонної політики ЄС Жозеп Боррель під час пресконференції, яка пройшла після неформальної зустрічі міністрів закордонних справ ЄС у Празі.

Візова проблема

Угоду про спрощення візового режиму між росією та ЄС було підписано у 2007 році. Після початку російського вторгнення в Україну її чинність було частково призупинено щодо певних груп: російських політиків, бізнесменів, представників влади. Проте ні антизахідна політика путіна, ні зневага російської влади до Заходу не вплинули на росіян, і вони після початку війни із завязяттям, підсиленням закриттям у росії магазинів провідних світових брендів, кинулися штурмувати посольства європейських країн, щоб отримати візу в ненависну «гейропу».

Першими застогнали від навали російських туристів прикордонні з рф країни Балтії та Фінляндія. У столицях цих країн заявили, що не мають змоги пере-

вирити особи всіх росіян, які подаються на візи, тому наплив туристів з рф становить серйозні безпекові ризики для ЄС. Чехія, Польща та Словаччина в перші дні війни принципово відмовилися видавати росіянам візи, бо переконані, що існує колективна відповідальність усіх росіян за розв'язану путіним війну, і громадяни країни-агресора повинні боротися зі злочинним режимом, а не насолоджуватися плодами розвинених демократій. Більшість країн Старої Європи висловлювалися проти повної заборони в'їзду в шенгенську зону для всіх росіян, бо, мовляв, серед них є й хороші.

Країни ЄС мають право захищати власні кордони

Під час зустрічі у Празі глави зовнішньополітичних відомств ЄС знайшли соломоне рішення питання: в'їзд росіянам не забороняти, проте зробити процедуру розгляду візової заявки довгою, дорогою і максимально бюрократизованою.

«Це означає, що ми істотно скоротимо кількість віз, які видаватимуть країни-члени ЄС російським громадянам. Сам процес отримання візи буде складнішим і довшим. Це наш спільний підхід, який стане на заваді потен-

ційному візовому шопінгу росіян, які ходять від консульства до консульства, намагаючись знайти, де ліпші умови для подачі візової заявки», — пояснив Жозеп Боррель. Він наголосив, що під час неформальної зустрічі міністри не ухвалювали остаточного рішення, а лише досягли політичної згоди щодо питання про візи.

Проте глава європейської дипломатії наголосив, що в ЄС є спільне розуміння того, що шенгенські візи потрібно і надалі видавати росіянам на індивідуальній основі, особливо конкретним групам людей. «Ми не хочемо відрізати себе від тих росіян, які проти війни в Україні, не хочемо від російського громадянського суспільства», — пояснив дипломат.

На засіданні міністри висловили занепокоєння щодо мільйонів віз, які вже видали росіянам консульства країн-членів ЄС. Тому вони доручили Єврокомісії розібратися з цим питанням. «Ми погодилися запросити Єврокомісію вивчити цю складну ситуацію і надати рекомендації», — повідомив Жозеп Боррель.

Міністри визнали, що ситуація в європейських країнах-сусідках Росії становить виклик для ЄС. Тому вони погодилися, що ці держави можуть ухвалювати заходи про обмеження в'їзду росіян

на національному рівні відповідно до шенгенського кодексу щодо кордонів. На пресконференції Жозеп Боррель натякнув, що цей кодекс дає національним урядам широкий спектр можливостей регулювати процес видачі віз та прикордонного контролю.

«Щоб перетнути кордон, звичайно, потрібна віза. Але за деяких обставин візи може бути недостатньо. У цьому разі країни мають змогу вживати відповідних заходів для перетину кордону. І те, як вони це робитимуть, належить цілком до їхньої національної компетенції», — заявив Жозеп Боррель.

Дипломатичне вибачення

Під час зустрічі у Празі відбувся неформальний ланч Жозепа Борреля з міністрами закордонних справ «Асоційованого тріо» — України, Молдови та Грузії. Як розповів Жозеп Боррель, він обговорив з колегами шляхи та інструменти для посилення інтеграції та співпраці усіх країн «Східного партнерства» з ЄС.

Візит глави вітчизняного зовнішньополітичного відомства Дмитра Кулеби у Прагу став можливістю для врегулювання напруженої дипломатичної ситуації між Україною та Бельгією. Вона виникла після того, як

з'ясувалося, що нова очільниця бельгійського міністерства закордонних справ Аджа Лябіб, працюючи журналісткою до призначення на урядову посаду, влітку 2021 року незаконно приїжджала в окупований росією Крим. Вона відвідувала там фестиваль «Глобальніє цінності», який організовував севастопольський академічний російський драматичний театр, і в'їхала на територію окупованого півострова через росію. Розголосу цей факт набув уже після того, як Аджа Лябіб очолила зовнішньополітичне відомство Бельгії.

Під час зустрічі із Дмитром Кулебою вона визнала, що в'їхала у Крим, порушивши українське законодавство. Як ідеться в заяві МЗС України, Аджа Лябіб розповіла, що як режисер документальних фільмів працювала над проектом, який розповідав, що росія використовує культуру як силу та пропаганду. «Вона щиро шкодує, що цей візит відбувся за таких обставин. Міністр Лябіб завжди захищала суверенітет і територіальну цілісність України в її міжнародно визнаних кордонах, а також статус Криму як невід'ємної частини України», — йдеться у заяві. Аджа Лябіб запевнила Дмитра Кулебу у своїй підтримці та готовності Бельгії сприяти поверненню миру й відбудові України.

ДУХОВНІСТЬ

«Народний оберіг» наближає перемогу

(Закінчення.
Початок на стор. 1)Коли
незалежність
у генах

Для когось це був спогад з дитинства, що вибив скупують слюзу, хтось захотів передати оберіг коханому на фронт. А хтось прискіпливо роздивлявся, як зробити таку ляльку дітям або разом з ними. Тож охочих придбати ляльчку виявилось чимало (частини колекції продавалися). Кошти, звісно, спрямують на потреби ЗСУ.

Із 25 серпня по 4 вересня виставка «Народний оберіг» проходить на літньому майданчику обласного краєзнавчого музею. Рівняни вже звикли, що саме тут відбуваються велике фольклорно-етнографічне свято «Музейні гостини», різноманітні виставки, тож частенько цікавляться, чи можна побачити щось новеньке.

Можна, та ще стільки! Ляльки із соломи, тканини, мішквини, льону; набиті сіном, усіляким зіллям-травами і прикрашені квітами — фантазії наших майстринь немає меж. Адже незалежність у них у генах. До традиційної технології виготовлення ляльки-мотанки вони додали трішечки сучасного шарму. Вийшло неперевершено.

...І забриніли
струни
небайдужих душ

«Рівненщину, твій «Народний оберіг» зачарував увесь світ. Щира подяка організаторам і талановитим майстрам. Ваш культурно-мистецький фронт наближає перемогу, на яку з нетерпінням чекаємо всі ми», — зазначила на презентації проекту на сторінці у фейсбуці Лідія Лапка із Кременця.

«Ми дуже хочемо долучитися до перемоги і вкладаємо в ляльку всю свою волю», — писали майстрині з інших областей, надсилаючи роботи до управління культури та туризму Рівненської обласної військової адміністрації. Бо струни людських душ тут зачепило за живе. Долучилися до організації обласний центр народної творчості, театр ляльок, Рівненська художня школа.

«Ось наречена з поліського села Степана, їх до нас приїхало аж три, — демонструє симпатичне тріо начальниця управління культури та туризму Любов Романюк. — Як і годиться, у традиційному вбранні: жупанчик, вишитий бісером, спідничка й унікальний восковий вінок. А в іншому поліському селі Сварицевичі, яке відоме обрядом водіння Куста, який виконують на Трійцю, зробили ляльчку, що відповідає цій традиції:

Охочих не лише подивитися, а й придбати ляльчку виявилось чимало

вона у вишитій сорочці, зеленій спідниці та вінку із зелені — так зване клечання. Найменша в Україні Підлозцівська територіальна громада передала найбільше — аж 17 ляльок».

Кожна лялька має назву. Наприклад, директор культурно-дозвілєвого центру Городецької громади Тетяна Зайчук назвала свою «Берегиня роду». А майстриня народного мистецтва художнього плетіння з рослинних матеріалів Іри-

на Кухар зі Здолбунова — «Травниця».

«Наша лялька має вінок з лікарського різотрав'я, що буває нині на луках громади: полин, кмин, деревій, осока. Є тут жито, пшениця та листя кукурудзи. На руках мотанки сидять птахи як символ родини і сімейних традицій, що переходять із покоління в покоління! — пишається голова Здолбунівської територіальної громади Владислав Сухляк.

Символ добра
та надії

До речі, назва «лялька-мотанка» походить від слова «мотати», тобто виготовляти із тканини вузликову ляльку, не використовуючи голки та ножиць. Її вважали оберегом людської долі, а долю не можна ні різати, ні колоти. Із нею наші предки пов'язували найкращі сподівання, тож мотанка — символ добра й добробуту. А ще надії. Для виготовлення мотанки укра-

їнці використовували старий одяг членів родини. А починали роботу неодмінно зі світлими думками: вважали, що ця лялька має потужну енергетику та оберігає оселю і всіх, хто в ній живе.

Мотанки відрізняються від звичайних ляльок порожнім обличчям. Наші предки вірили, що саме через обличчя до ляльки можна прив'язати душу людини або зурочити когось недобрим оком. На деяких мотанках замість обличчя викладали кольоровими нитками хрест — символ сонця. Горизонтальні лінії означали жіноче начало, а вертикальні — чоловіче.

Традиція виготовлення цих ляльок сягає чи не доби Трипілля. Кожна наречена, готуючи весільну скриню, клала туди свої ляльки. І доки в подружжя не було дітей, у родині чоловіка молодіці дозволяли гратися ними: вважали, що швидше невістка стане матір'ю й міцнішими будуть діти. Коли народжувалося немовля, ляльку клали в колиску. Так вона ставала оберегом дитини, символом її зв'язку з усім родом.

Отож свою силу шукаємо в корінні, яке міцно тримає нас на своїй землі. Воно неодмінно допоможе наблизити перемогу України. А наша краса, закодована в ляльці-мотанці, врятує світ і зробить його добрішим

«Своїми виступами доносимо правду про Україну»

Директорка, художня керівниця, головна диригентка Заслуженого академічного Закарпатського народного хору Наталія ПЕТІЙ-ПОТАПЧУК:

Заслужений академічний Закарпатський народний хор із 2014 року в День Незалежності зустрічає схід сонця молитвою за Україну. Тоді на берегах Ужа збираються сотні прихильників. Цього року не зрадили традиції. Це свідчення патріотичної позиції, бажання доносити до земляків-закарпатців, усіх шанувальників в Україні й за кордоном правду про рідну країну.

Кореспондент «УК» зустрівся з директоркою і художньою керівницею, головною диригенткою цього професійного колективу Наталією ПЕТІЙ-ПОТАПЧУК.

«До Дня Незалежності ми підготували окрему програму, — розповідала пані Наталія. — Виконували Державний гімн, патріотичні пісні, духовні твори. А вже через день поїхали в Хорватію, щоб продовжити місію — співати про Україну, поширювати у світі знання про неї.

УК Того ранку в західних регіонах України було оголошено повітряну тривогу.

Дуже хвилювалися, що ранкова пісенна молитва разом з ужгородцями може не відбутися. Думали над тим, щоб навіть попри повітряну загрозу прийти на площу до велетенського флагштока і самим, без

глядців, проспівати світанкову молитву. Але тривожні очікування не справдилися (тривога розпочалася трохи пізніше), і нам вдалося виконати всю програму. Поряд із піснями творами читали й поезії: Тараса Шевченка «Розрита могила», вірші нашої співачки Яни Садварій. Дуже приємно, що прийшли в той дуже ранній час, аби підтримати нас своєю єкуменічною молитвою, священники багатьох конфесій, представлених на Закарпатті.

УК Хор відзняв і кліп, присвячений Незалежності. Він широко розійшовся в соціальних мережах.

— Так, кліп створено за твором «Свята Україна», автори Ігор Білик (музика) і Лариса Бегун (слова). Здавалося б, що кліп не зовсім підходить для хорового виконання. Однак до втілення цього задуму ми підійшли з іншого боку, а саме поєднуючи у відеоматеріалі сучасність із традицією. І це нам вдалося, про що свідчать дуже багато відгуків, поширень в інтернеті. Під час зйомок використали карпатські пейзажі — мальовничі й водночас величні, як сама наша країна. Молодим складом виїздили на гірські перевали, до місць витоків річок тощо. А щоб не віддалятися від сучасності, в

одязі вишиванки поєднали із джинсами.

УК Під час російсько-української війни хор часто виступає за кордоном.

— Це, так би мовити, місія культурної дипломатії. З нею ще навесні, невдовзі після початку агресії РФ проти України, відвідали Австрію, Італію, Німеччину, Словаччину. Побували в містах Грац, Мюнхен, Банська Бистриця. Це були не просто концерти, а своєрідне представлення України: дякували тим державам, які підтримали нашу країну під час війни. Нас супроводжували представниці жіночого волонтерського руху: депутат обласної ради Наталія Штефуца, директор кризового центру Олександра Мельничук, переселенки зі сходу України, які постраждали внаслідок бомбардувань.

УК Які подальші плани колективу?

— Підготували програму, в якій бере участь жіночий склад і чоловіки, на котрих обмеження щодо виїзду за кордон не поширюється. До піснених композицій доєднали танці, оркестрове виконання. І надалі братимемо участь у фестивалях, на які нас часто запрошують в Україні й за кордоном.

УК Щойно повернулися з одного з них. Розкажіть про це.

— У хорватському місті Ліпковляни фестиваліли на «Ліпковлянських зустрічах». До речі, вже втретє. Там були міністри хорватського уряду, представник президента. Ми взяли участь у великому богослужінні за Україну. За кожним словом, за діями хорватів відчувалася симпатія до нашої країни, підтримка.

Ще раніше побували на іншому фестивалі в Хорватії — «Джа-

ківські візерунки». На ньому були присутні прем'єр-міністр країни Андрей Пленкович, Посол України Василь Кирилич. У Словаччині брали участь у її найбільшому фестивалі «Яношикові дні».

УК Очевидно, після таких поїздок накопичується втома. Як її долаєте?

— Кордони відбирають дуже багато часу і сил. Буває, що чекаємо на перетин і по десять годин. Дуже хочеться, щоб ці процедури були коротшими, але не від нас усе залежить. А долаємо як? Складно. Одразу після повернення з Хорватії артистам було надано кількадекний відпочинок, та не вийшло. Бо керівництво області попросило виконати гімн Австрії під час офіційної зустрічі з делегацією цієї країни. До речі, у нашому репертуарі вже є гімни більшості країн Європоусу.

УК Ви керуєте хором упродовж 16 років. За цей час колектив отримав звання академічного. А вже відомо, що, можливо, комунальний заклад культури «Заслужений академічний Закарпатський народний хор» отримає почесне звання національного. За таку пропозицію депутати ВРУ проголосували торік 5 листопада. Поки що це їхнє рішення не втілено в життя, можливо, через війну.

— Хай там як, а ми й надалі нестимемо хорове мистецтво глядачам в Україні й за кордоном і правду про нашу країну. Щоб світ дізнався про таланти, високий культурний, духовний розвиток нашого народу, його прагнення до свободи.

Василь БЕДЗІР,
«Урядовий кур'єр»

Артисти хору під час світанкової молитви за Україну в День Незалежності

РАКУРС

Кому цікаві «Прогулянки»?

ВОЛОНТЕРИ. У Смілі на Черкащині започаткували проєкт, який допомагає глибше вивчати рідну мову та історію краю

Роман КИРЕЙ,
«Урядовий кур'єр»

Кожен сьомий землянин нині — волонтер. Таких у світі майже мільярд (точніше, 970 мільйонів). Їхню роботу можна обрахувати еквівалентом 125 мільйонів повноцінних робочих місць або \$1,348 трильйони, а це 2,4% світової економіки. Вони дуже різні люди з різними професіями, статками, інтересами та метою, але всі мають спільну рису: небайдужість до того, що відбувається навколо.

За пів року війни волонтерський рух українців сягнув у буквальному розумінні космічних висот. Ми нині допомагаємо одне одному відчинити вікно волонтерських можливостей на кожному кроці — чи вкинути пачку печива в кошик зі спеціальною позначкою в супермаркеті, чи, перейшовши за посиланням, пожертвувати кілька гривень на потреби захисників, чи під кулями та осколками доставити все необхідне на передову.

У цьому, на мою думку, безпрецедентному явищі кожен робить крок назустріч меті в міру власних можливостей. Кандидат філологічних наук Любов Дяченко-Лисенко, приміром, організовує важливі культурологічні проєкти. Вона ініціювала проведення «Літніх мовленнєвих прогулянок рідною Смілою», які зібрали десятки інтелектуалів, і тричі на тиждень протягом літа проводила мовні курси для інших волонтерів.

Гарний задум гідно оцінили

«Радію, що знайшла у Смілі дуже багато однодумців, — розповіла Любов Дяченко-Лисенко. — Спочатку пандемія, потім воєнна ситуація — на перший погляд, досить несприятливе тло для розширення кола знайомств. Та, як з'ясувалося, у моєму рідному місті діє багато волонтерських груп та об'єднань. Я розуміла, що можу, наприклад, як волонтерка допомагати готувати їжу, сортувати й роздавати речі, але мені хотілося більшого. Маю досвід викладання мови й літератури, трохи досвіду журналістської, краєзнавчої роботи, тож хотілося діяти в такому напрямі, створити щось інше, ніж просто чистити картоплю, хоч і ця робота важлива. У другій половині червня познайомилася з одним з керівників громадського об'єднання «Січ» Сміла Денисом Балмасовим, поговорила з ним про напрями діяльності й допомогу Збройним силам та внутрішньо переміщеним особам. Це об'єднання допомагає всім, навіть просто літнім людям, які потрапили у склад-

ну ситуацію. Я приєдналася до цієї команди».

Любові Дяченко-Лисенко дуже сподобалася доброзичлива атмосфера громадського об'єднання, зокрема дружні й демократичні стосунки. Вона запропонувала разом реалізувати інтелектуальний проєкт — «Мовленнєві прогулянки». Проєкт зацікавив нових колег. Серед ідей його втілення було й залучення авторитетних людей, які могли б аргументовано й цікаво доносити до слухачів думки, спрямовані на популяризацію історичних та культурних надбань.

Однією з таких гостей стала активістка Валентина Осінська, яка розповіла учасникам «Прогулянок» про свого брата — дисидента, науковця, лексикографа одесита Олександра Різниченка. За проукраїнські погляди його двічі репресувала радянська влада. Нині науковець створює унікальний словник української мови за коренями слів. Коли Валентина Осінська стала спілкуватися з аудиторією, це захопило, викликало у присутніх неглибокий інтерес, вони просили її продовжувати розповідь.

Організатори втілення проєкту подбали, щоб його учасникам було зручно й комфортно спілкуватися, а кожен міг з'ясувати все, що його цікавить. Оголошили попередній запис на екскурсії. Відгукнулося багато місцевої інтелігенції, студенти, переселенці. Не залишилася осторонь і місцева влада — допомогли в організації Смілянський міський голова Сергій Ананко та його заступниця Тетяна Карла, яка кілька разів відвідувала заходи.

Проєкт помітили навіть українці за кордоном. Авторка «Прогулянок» вдячна за підтримку медійникам, особливо Юлії Харченко (газета «Сміла»), Олександрові Горшкову та багатьом іншим.

Розвіюючи російські міфи

Під час «Прогулянок» виникали спонтанні дискусії, наголошували на потребі ширше роз'яснювати широкому загалу шкідливість агресивної ворожої пропаганди. А коли на чергову зустріч у Смілу завітав український історик доктор історичних наук Віталій Масненко, його розповіді про історичні міфи рф проти України неабияк розбурхали аудиторію. Він докладно розповів, як агресор використовує історичну пам'ять, спотворює її, продукує міфи, щоб нав'язати свою псевдоісторію для досягнення імперських цілей.

Один із таких міфів, що українці та росіяни — будімо один народ, а українці ніколи не мали власної державності. Як дослідив нау-

Любов Дяченко-Лисенко (друга праворуч) в колі волонтерів ГО «Січ» Сміла обговорює нові ідеї для проєктів

ковець, у XIX столітті було сформовано ідею про російський народ, який складається з великоросіян, малоросіян і білорусів, і всі мають розчинитися в морі великоросіян. Усе це робили задля загарбання нових земель.

Ще один міф — що нинішня росія — нібито спадкоємиця Київської Русі, московщина завжди була слабка інтелектуально, і росіяни просто не знали, куди себе прикнутити, а деякі українські інтелектуали, які потребували певної підтримки, свого часу почали стверджувати, що московщина — спадкоємиця Київської Русі. Уперше це можна простежити у творі «Синопис», який написано 1672 року. Схожих міфів багато, й загарбник постійно продукує нові.

Слухачі, яких цього разу зібралося чи не найбільше, не хотіли відпускати Віталія Масненка, розвиваючи діалог, вникаючи в дедалі нові аспекти досліджень науковця.

Яскравою була зустріч із письменницею з Черкащини Тетяною Брукс. Багато уваги її учасники приділили книжці «Переможець». Письменниця розповіла про свій

нелегкий шлях жінки, яка поїхала з Батьківщини на Аляску з коханим чоловіком, про становлення її як письменниці. Тетяна Брукс пише детективи, жіночі романи, зворушливі дитячі оповідання. Гості приймали письменницю дуже тепло, ставили багато запитань, брали автографи.

До кожної із «Прогулянок» ретельно готувалися. Намагалися передбачити все, кожному дрібницю. Головна ж складова — пізнавальна. Завдяки залученню широкого кола науковців історичні події Смілянського краю, його сучасність ставали ближчими та зрозумілішими. Тепер, як зауважив один з учасників «Прогулянок», він з більшою увагою й шанов ставиться до історично-культурних пам'яток міста, де свого часу бували Тарас Шевченко, Пантелеймон Куліш, герой «Колівщини» Максим Залізняк, чемпіони світу Іван Піддубний, Віталій і Володимир Клички, де народилася поетеса Олена Журлива, працювали актори Гнат Юра, Амвросій Бучма.

Історія й сучасність тісніше поєднуються завдяки таким проєк-

там, який започаткувала Любов Дяченко-Лисенко. Вони виховують культуру спілкування українською, допомагають швидше долати наслідки лінгвоциду, який здійснювано протягом століть шляхом повсюдного насадження мови нинішніх російських агресорів і окупантів.

«Нині українці за допомогою інтернету можуть навіть з-за кордону побачити, що відбувається в моєму місті, які там зміни, — розповіла Любов Дяченко-Лисенко. — Тож я отримала багато відгуків, на кожен нову зустріч приходило дедалі більше людей. Утілити проєкт мені було дуже легко, адже волонтери ГО «Січ» Сміла правильно розподілили обов'язки й велику частину з них узяли на себе. Було приємно бачити, як російськомовне середовище волонтерів (більшість із них у першу зустріч спілкувалася російською) поступово починало говорити українською. Це відбувалося завдяки мовним курсам саме для волонтерів. Головне, що люди свідомо хочуть спілкуватися рідною мовою».

Для себе ж пані Любов намагалася зрозуміти, чому серед волонтерів у споконвічно українській Смілі так багато російськомовних. Запитувала їх, і вони визнавали, що так звикли, бо не хотіли мати кумедний вигляд в очах інших, припускаючись помилок у простих ситуаціях, навіть елементарно звертаючись до незнайомця. Саме на такі практичні аспекти — наприклад, формули мовленнєвого етикету, й було орієнтовано мовні курси для волонтерів.

Ідеї та проєкти, які започаткувала Любов Дяченко-Лисенко, знайдуть продовження з початком навчального року, коли вона викладатиме мовні дисципліни студентам у столичному Університеті сучасних знань.

«Починаючи «Прогулянки», думала, що це буде досить скромний проєкт, — розповіла Любов Дяченко-Лисенко. — Не була певна, чи буде це цікаво. Навіть не мріяла, що одержу аж стільки позитивних відгуків. Тож дуже хочу продовжити проєкт наступного літа. Та головне нині, щоб війна закінчилася нашою перемогою і ми могли в безпеці збиратися та обговорювати мовні, культурологічні, історичні й філософські питання».

До речі, місцева журналістка Юлія Харченко має намір продовжити розповідати містянам і гостям про видатні історичні місця Сміли у вересні. А той, хто бажає вдосконалити свою українську, тепер відвідує Смілянську міську бібліотеку, де діють благодійні мовні курси».

Громада буде квартири переселенцям

Світлана ІСАЧЕНКО
для «Урядового кур'єра»

ДОПОМОГА. Був страх і розпач: як жити далі? На руках у Анни Коваленко трирічний син, старі батьки. Агресор наступає на Запоріжжя. Рідний Оріхів під нескінченими ворожими обстрілами.

«Спасибі Буковині, Вікнянській громаді, в яку ми приїхали, шукаючи порятунку від війни. Нас прихистили, надали житло, забезпечили всім необхідним. Наші діти в безпеці, — розповідає Анна. — Таких

сімей багато у Вікні й довколишніх селах. Нині разом з місцевими будівельними бригадами працюємо на відбудові покинутого адміністративного приміщення, де будуть гарні квартири для нас, переселенців. А за роботу на будівництві отримуємо зарплату».

Вікнянська територіальна громада прийняла 528 людей, які евакуювалися із зон бойових дій, здебільшого з півдня і сходу країни — Запорізької, Донецької областей. Більшість із них — молоді мами з малими дітьми, старі немінні люди.

Їх тимчасово розмістили в місцевій школі.

«Ще навесні ми ухвалили рішення переобладнати кілька наших комунальних об'єктів під квартири готельного типу і віддати їх переселенцям, — каже голова Вікнянської ТГ Іван Ковалюк. — Передбачили для цього у бюджеті громади понад мільйон гривень. Завершили будівельно-монтажні роботи і розпочинаємо оздоблювальні на довгобуді терапевтичного корпусу в селі Вікно. Ще трохи, й будуть готові до новосілля квартири у

приміщенні колишньої школи в селі Онут, що також входить у нашу громаду. Цим сім'ям нікуди вертатися. Їхні будинки розбито. Попереду зима. А тут буде тепло і затишно, гаряча вода, всі побутові зручності».

«Часу обмаль, але все робимо відповідно до державних будівельних норм. На кожному поверсі для дітей передбачено ігровий простір, — розповідає Василь Вікірюк, завідувач сектору містобудування і архітектури Вікнянської сільської ради. — Почали монтаж котельні, які працюватимуть на твердому паливі».

У планах сільради — переобладнати під житло для багатодітних сімей колишній гуртожиток у Вікні, добротні корпуси дитячого відпочинкового табору, який давно не діє. Так Вікнянська громада зможе прихистити ще більше людей, які потребують допомоги через війну.

«Ті, хто до нас приїхав із прифронтових зон і окупованих ворогом територій, вже, вважаєте, жителі нашої громади. Ми повинні про них турбуватися», — каже Іван Ковалюк.

